

Giriş

Mayıs-Haziran 1968'de, bir genel grev Fransa'yı proleter devrimin eşiğine getirmişti. Yaklaşık 10 milyon işçi, şalterleri indirdi, fabrikaları işgal etti ve ülkenin ekonomik yaşamını durma noktasına getirdi. Fransız kapitalizmi ve de Gaulle rejimi, genel grevin kontrol altına alınması ve sona erdirilmesi için her şeyi yapan Fransız Komünist Parti'nin (PCF) ve onun hakimiyetindeki Genel İşçi Konfederasyonu'nun (CGT) desteğiyle ayakta kalmıştı. Fransız genel grevi öncesinde, gençliğin, Vietnam'daki savaşa, İran'daki Şah rejimine, baskıcı toplumsal ortama ve diğer sorunlara karşı küresel bir radikalleşmesi söz konusuydu. Fransız genel grevi, uluslararası işçi sınıfının, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden o güne kadar gerçekleşmiş en büyük saldırısının başlangıcıydı.

Bu saldırı, 1970'lerin ortalarına kadar sürdü, hükümetleri istifaya zorladı, diktatörlükleri devirdi ve bir bütün olarak burjuva egemenliğini sorguladı. Almanya'da Eylül 1969'de sendikalardan bağımsız kitle grevleri, İtalya'da ise "sıcak sonbahar" yaşandı. Polonya ile Çekoslovakya'da (Prag Baharı) işçiler Stalinist diktatörlüğe karşı ayaklandı. Britanya'da madenciler, 1974'te Muhafazakar Heath hükümetini devirdi. Yunanistan'da, İspanya'da ve Portekiz'de sağcı diktatörlükler yıkıldı. Amerika Birleşik Devletleri Vietnam'dan yenilgiyle çekilmek zorunda kaldı. Türkiye ise, 1980 darbesiyle doruğa ulaşan, on yıllık bir toplumsal ve siyasi kutuplaşmaya tanık oldu.

Yarım yüzyıl sonra, bu devrimci döneme ait dersler çok büyük bir öneme sahiptir. Sınıf mücadelesi uzun bir süre boyunca bastırılrsa da, sınıfsal çelişkiler artık zapt edilemeyecek bir noktaya ulaşmıştır. Kapitalizm dünya genelinde derin bir kriz içindedir. Nüfusun geniş kesimlerinin yaşam standartları düşerken, toplumun tepesindekiler hayal bile edilemeyecek düzeylerde zenginleştiler. Büyük emperyalist güçlerin egemen sınıfları, artan toplumsal ve uluslararası gerilimlere savaş ve militarizm; sosyal ve demokratik haklara yönelik saldırılarla yanıt veriyorlar. Büyüyen direnişin ve keskin bir sınıf mücadelesinin belirtileri dünya çapında artıyor. ABD'deki öğretmen grevleri; Fransa'daki sarı yelek hareketi; Cezayir'da, Hong Kong'da ve Porto Riko'da yaşanan kitlesel gösteriler, sadece başlangıçtır.

Kapitalizm, 1968-1975 döneminden, mücadeleleri kontrol etmek ve onları yenilgiye uğratmak için kitlesel etkisini kullanan Stalinist ve sosyal demokrat partiler ile sendikalar sayesinde sağ çıktı. İşçi sınıfının saldırısı bu bürokratik aygıtların etkisini zayıflatmış olsa da, kendilerini "sosyalist", "Marksist", hatta "Troçkist" olarak tanımlayan çeşitli örgütler, yeni bir devrimci önderliğin gelişmesini engellediler ve bunun yerine sosyal demokrat partilere; Fransa'da, sonraki 30 yıl boyunca burjuva yönetiminin en önemli aracı haline gelen François Mitterrand'ın Sosyalist Partisi'ne, Almanya'da ise 1970'lerde etkisinin zirvesine ulaşan Willy Brandt yönetimindeki Sosyal Demokratlara yöneldiler.

Lev Troçki, 1930'larda, Üçüncü (Komünist) Enternasyonal Stalinizmin etkisi altında geri dönülemez biçimde burjuva karşıdevrim kampına geçtiği için, Dördüncü Enternasyonal'in kurulması inisiyatifini almıştı. Ancak, 1938'de kurulmasından kısa bir süre sonra, Dördüncü Enternasyonal içinde küçük burjuva eğilimler ortaya çıktı ve onlar, işçi sınıfının yenilgilerinden (1927'de Çin'de, 1933'te Almanya'da ve 1939'da İspanya'da), önderliğin ihanetlerini değil ama işçi sınıfının devrimci görevini yerine getirmedeki yetersizliğini sorumlu tuttular.

İşçi sınıfının devrimci rolüne yönelik saldırı, 1953'te, Michel Pablo ve Ernest Mandel önderliğindeki revizyonist bir eğilimin, Stalinist, sosyal demokrat ve burjuva ulusalcı hareketlerin nesnel olayların baskısı altında devrimci önlemler alacakları iddiasıyla, Dördüncü Enternasyonal'in şubelerini onların içinde tasfiye etme girişimi ile sonuçlandı. Onlar, Cezayir'deki Bin Bella ve Küba'daki Fidel Castro gibi Stalinist ve ulusalcı önderleri Troçkizmin sözde "alternatifleri" olarak övdüler. Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi (DEUK), bu dönemde, Pablocu revizyonizme karşı Dördüncü Enternasyonal'in programına dayalı bağımsız devrimci işçi sınıfı partilerinin inşasını savunmak için kuruldu.

Bu dizinin üçüncü ve dördüncü bölümleri, 1968 olayları sırasında Pablocu Birleşik Sekreterlik'in Fransa şubesi olan, Alain Krivine'in Devrimci Komünist Gençlik'inin (*Jeunesse communiste révolutionnaire*, JCR) oynadığı rolü açıklamaktadır. JCR, PCF'nin ve CGT'nin ihanetlerinin üzerini örttü ve kendisini anarşist, Maoçu ve diğer küçük burjuva öğrenci grupları içinde eritti. Bugün, onun geride kalan üyeleri, Troçkizmi açıkça reddeden, Stalinistler, Sosyalist Parti ve diğer burjuva partileri ile işbirliği içinde olan, Libya'da ve Suriye'de "insani" emperyalist müdahalelerin propagandasını yapan Yeni Anti-Kapitalist Parti'nin (*Nouveau parti anticapitaliste*, NPA) bir parçasıdır. 1974'de kendisini Devrimci Komünist Birlik (LCR) olarak adlandırılan JCR'nin birçok eski üyesi ise, kariyerlerine uzun süredir Sosyalist Parti'de ve diğer burjuva örgütlerde devam ediyorlar.

DEUK, 1968'de, Stalinizmin, sosyal demokrasinin ve burjuva ulusalcılığının siyasi etkisine karşı mücadele eden tek eğilimdi. Bununla birlikte DEUK, bu mücadeleyi, sadece geniş bürokratik örgütlerin değil, aynı zamanda Pabloculuğun aşağılık rolünden de kaynaklanan aşırı yalıtılmışlık koşullarında veriyordu. Faaliyet yürüttüğü ortamın toplumsal ve ideolojik basınçları altında, DEUK'un saflarında uyarlanmacı eğilimler gelişti.

1953'te DEUK'un kurucularından olan Fransa'daki Enternasyonalist Komünist Örgüt (*Organisation communiste internationaliste*, OCI), 1968'de merkezci bir politika izledi. Binlerce deneyimsiz üye partiye akın ettikçe, OCI keskin

bir biçimde sağa yöneldi. OCI, 1971'de Uluslararası Komite'den ayrıldı ve üyelerini Mitterrand'ın Sosyalist Partisi'ne (PS) yönlendirdi. O zamanlar PS'ye katılan OCI üyeleri arasında, PS'nin sonraki önderi ve Fransa Başbakanı Lionel Jospin, şu anki önderi Jean-Christophe Cambadélis ve Fransa'daki Sol Parti'nin kurucusu ve Boyun Eğmeyen Fransa'nın önderi olan Jean-Luc Mélenchon da vardı. "Sol" bir milliyetçi olan Mélenchon, nükleer silahlı bir güç olarak Fransa'yı savunuyor ve zorunlu askerliğin yeniden uygulanması çağrısı yapıyor.

Bu dizinin son dört kısmı, OCI'nin rolü, tarihi ve onun burjuva egemenliğinin önemli bir destekçisine dönüşmesine yol açan teorik ve politik sorunları ayrıntılı olarak ele alıyor. Bu deneyimlerin incelenmesi ve anlaşılması, işçi sınıfının yaklaşan mücadelelerine hazırlanmada son derece önemlidir.

Pablocuların ve OCI'nin evrimi, küçük burjuva akademisyenler arasındaki sağa kaymanın bir parçasıydı. Her ne kadar görünüşte Marksist sözcükler kullansalar da, 1968'deki birçok öğrenci önderinin düşünceleri Frankfurt Okulu, varoluşçuluk ve işçi sınıfının devrimci rolünü reddeden diğer Marksizm karşıtı eğilimler eliyle biçimlenmişti. Onlar, "devrim" derken (fazlasıyla kullandıkları bir kavram), devlet iktidarının işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesini değil; küçük burjuva bireyin toplumsal, kişisel ve cinsel özgürleşmesini kastediyorlardı.

Dünya Sosyalist Web Sitesi'nin uluslararası yayın kurulu başkanı David North, "Sahte Solun Teorik ve Tarihsel Kökenleri" adlı makalesinde, işçi sınıfının Mayıs 1968'de Fransa'daki müdahalesinin "Fransız aydınlarının geniş kesimleri üzerinde travmatik bir etkisi olduğunu" yazmış ve eklemişti: "Onların devrim ile tanışmaları, sağa doğru keskin bir harekete yol açtı." Jean-Francois Revel ile Bernard-Henri Levy'nin de aralarında bulunduğu "yeni düşünürler, ikiyüzlü 'insan hakları' bayrağı altında komünizm karşıtlığını benimsediler." Jean-Francois Lyotard önderliğindeki bir başka düşünür grubu, "Marksizmi reddedişlerini, postmodernizmin düşünsel olarak nihilist formülasyonları ile gerekçelendirdiler." Varoluşçu yazar André Gorz, "Elveda Proletarya" başlığını taşıyan kışkırtıcı bir kitap yazdı.

Bu aydınlar, 1968'i, kendi kişisel toplumsal ilerlemelerinde bir aşama olarak gören ve daha sonra devlet bakanlıklarında, yazı işleri bürolarında ve şirket yönetim kurullarında önderlik pozisyonlarını dolduracak olan orta sınıf adına konuşuyorlardı. Bu dizinin dördüncü bölümünde, uzun süre LCR'nin üyesi olan Edwy Plenel'e değiniliyor. Plenel, önde gelen gazete *Le Monde*'un editörü olarak, 2001'de şöyle yazıyordu: "Ben tek başıma değilim. Troçkist olan ya da olmayan, aşırı solda aktif olduktan sonra militan dersleri reddeden ve o döneme ait yanılsamalarımıza kısmen eleştirel bir biçimde yaklaşan, kesinlikle on binlerce kişiydik."

Önderlerini uzun süre 1968'in militanlarından toplamış olan Almanya'daki Yeşiller, bu süreci somutlaştırmaktadır. Onlar, küçük burjuva bir protesto, çevrecilik ve barışseverlik partisinden Alman militarizmi için güvenilir bir dayanağa dönüştüler. Fransız öğrenci isyanının, en azından medyadaki en bilinen önderlerinden olan Daniel Cohn-Bendit, 1999'da Almanya Dışişleri Bakanı olarak Yugoslavya'da gerçekleşen ve İkinci Dünya Savaşı'ndan o güne kadarki ilk Alman askeri müdahalesinden sorumlu olan Joschka Fischer'in akıl hocası ve arkadaşıydı. Libya'ya karşı savaşı destekleyen Avrupa parlamentosunun Yeşil üyesi olan Cohn-Bendit, Avrupa Birliği'ni savunuyor ve Fransa Devlet Başkanı Emmanuel Macron'dan övgüyle söz ediyor.

Günümüzde canlanmaya başlayan sınıf çatışması, 1968-1975 dönemi mücadeleleri sırasında olduğundan çok farklı koşullar altında gerçekleşiyor.

Öncelikle, burjuvazi artık toplumsal ödünler verecek ekonomik hareket alanına sahip değil. 1968'deki hareket, Bretton Woods sisteminin 1971'de sona ermesine ve 1973'te yeni bir durgunluğa yol açan 1966'daki ilk büyük savaş sonrası durgunluk eliyle tetiklenmişti. Fakat savaş sonrası hızlı büyüme, doruk noktasına bu dönemde henüz ulaşmıştı. Burjuvazi, ücretlere ve çalışma koşullarına yönelik önemli iyileştirmelerle, grevlere ve protestolara son verdi. Üniversiteler, isyancı gençleri sokaklardan çekmek için büyük ölçüde genişletildi.

Ulusal bir çerçeve içinde bu tür reformlar artık mümkün değildir. Küresel rekabet gücü mücadelesi ve uluslararası finans piyasalarının üretimin her alanındaki egemenliği, dibe doğru acımasız bir yarış başlatmıştır.

İkinci olarak, yarım asır önce milyonlarca üyeye sahip olan ve kapitalizmin yaşamasını sağlayan Stalinist ve sosyal demokrat örgütler, artık büyük ölçüde itibarsızlaşmıştır. Stalinist bürokrasi tarafından dağıtılmasının ardından, Sovyetler Birliği artık yok. Çin, Maoçu Komünist Parti tarafından, işçi sınıfının kapitalist sömürsü için bir cennete dönüştürüldü. Fransa'daki Sosyalist Parti, diğer sosyal demokrat partiler gibi çöktü; Almanya Sosyal Demokrat Partisi (SPD) serbest düşüşe geçti. Sendikalar, işten çıkarmaları örgütleyen ve işçilerin nefret ettiği eş yöneticilere dönüştürüldü.

Uluslararası Komite'yi 1968'de yalıtılan sahte sol örgütler, burjuva devlete ve onun kurumlarına uyarlanmış durumdalar. Onlar, işçi sınıfına yönelik saldırıları ve emperyalist savaşları destekliyorlar. Bu, en açık biçimde, "Radikal Sol Koalisyon"un (Syriza) uluslararası bankalar adına işçi sınıfının yaşam standartlarını kırıp geçirme sorumluluğunu üstlendiği Yunanistan'da görüldü. Yaklaşan sınıf mücadeleleri, bu bürokratik örgütlere ve onların işçi sınıfı için bir tuzak haline gelmiş olan sahte sol uzantılarına karşı bir başkaldırı biçiminde gelişecek.

Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi ve onun Stalinizme, sosyal demokrasiye, Pablocu revizyonizme ve küçük burjuva sahte sol politikanın diğer biçimlerine karşı tarihsel mücadelesi, işçi sınıfının bu mücadeleler için silahlandırılmasında belirleyici olacaktır. DEUK'un bu eğilimlerin sağa kaymasını öngörme ve rollerini açığa çıkarma yeteneği, onun şimdi inşa edilmesi gereken Marksist parti olduğunu doğrulamaktadır. DEUK ve şubeleri Sosyalist Eşitlik Partileri, kapitalizme ve savaşa karşı mücadelede işçi sınıfını birleştirebilecek sosyalist bir programı temsil eden tek eğilimdir.

Peter Schwarz

Ağustos 2019

mehring
yayıncılık